

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ
ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ
ΥΠΟΘΕΣΗ È È ΚΑΙ ΛΟΙΠΩΝ 49 κατά της ΕΛΛΑΔΟΣ
(Προσφυγή υπ' αριθ. 19841 / 02)
ΑΠΟΦΑΣΗ
ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ
23 Σεπτεμβρίου 2004

Η παρούσα απόφαση θα καταστεί οριστική
υπό τις οριζόμενες στο άρθρο 44 § 2 της Συμβάσεως προϋποθέσεις.
Ενδέχεται να τύχει βελτιώσεων ως προς τη μορφή.

ΑΚΡΙΒΕΣ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ
Στρασβούργο, 23 / 09 / 2004
[υπογραφή :]
/ S. NIELSEN /
Γραμματέας του Τμήματος

Στην υπόθεση È È και λοιπών 49 κατά της Ελλάδος.

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (πρώτο τμήμα),
συγκροτηθέν από τμήμα απαρτιζόμενο από τους δικαστές:

P. LORENZEN, *Πρόεδρος,*
Κ.Λ. ΡΟΖΑΚΗ,
G. BONELLO,
N. ΒΑΪΪĆ,
S. ΒΟΤΟΥΧΑΡΟΒΑ,
Α. ΚΟΒΛΕΡ,
V. ΖΑΓΡΕΒΕΛΣΚΥ,

και από τον S. NIELSEN, *Γραμματέα του Τμήματος*.

Αφού διασκέφτηκε σε συμβούλιο την 02-09-2004.

Εκδίδει την ακόλουθη απόφαση, η οποία υιοθετήθηκε κατά την ως άνω ημερομηνία:

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Η υπόθεση εισήχθη δυνάμει της (υπ' αριθ. 19841 / 02) προσφυγής, την οποία κατέθεσαν κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας πενήντα Έλληνες υπήκοοι, τα ονόματα των οποίων περιλαμβάνονται στον κατάλογο ο οποίος προσαρτάται στην παρούσα απόφαση («οι προσφεύγοντες»), οι οποίοι, την 13-05-2002, προσέφυγαν ενώπιον του Δικαστηρίου δυνάμει του άρθρου 34 της Συμβάσεως για την Προάσπιση των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των Θεμελιωδών Ελευθεριών («η Σύμβαση»).

2. Η Ελληνική Κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») εκπροσωπείται από τους εξουσιοδοτημένους εκπροσώπους του πληρεξουσίου της, κ.κ. Μ. Απέσσο, Σύμβουλο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, και Ι. Μπακόπουλο, Δικαστικό Αντιπρόσωπο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

3. Την 30-06-2003, το πρώτο τμήμα απεφάσισε να γνωστοποιήσει στην Κυβέρνηση την αίτηση ως προς τη διάρκεια της διαδικασίας. Βάσει δε των διατάξεων του άρθρου 29 § 3, απεφάσισε να συνεξετάσει το παραδεκτό και το βάσιμο της υποθέσεως.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

4. Οι προσφεύγοντες είναι αξιωματικοί οι οποίοι απεχώρησαν από τις Ένοπλες Δυνάμεις συνταξιοδοτούμενοι.

5. Την 07-06-1994, οι προσφεύγοντες κατέθεσαν ενώπιον του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αθηνών αγωγή, με την οποία ζητούσαν να

καταδικασθεί το Ταμείο Αλληλοβοηθείας Ναυτικού να τους καταβάλει συμπληρωματική σύνταξη.

6. Την 16-07-1996, με μία πλήρως αιτιολογημένη απόφαση, το Διοικητικό Πρωτοδικείο απέρριψε το αίτημα των προσφευγόντων ως αβάσιμο (απόφαση 11508 / 1996).

7. Την 23-12-1996, οι προσφεύγοντες εφεσίβαλαν την προρρηθείσα πρωτόδικη απόφαση. Η συζήτηση, η οποία αρχικώς ορίσθηκε για τη δικάσιμο της 09-12-1998, ανεβλήθη, εν συνεχεία, τρεις φορές, ήτοι μία φορά τη αιτήσεϊ του Ταμείου και δύο φορές τη αιτήσεϊ των προσφευγόντων. Η υπόθεση συζητήθηκε την 20-09-2000.

8. Την 13-11-2000, το Διοικητικό Εφετείο Αθηνών απέρριψε την έφεση ως απαράδεκτη, επειδή οι προσφεύγοντες είχαν παραλείψει να πληρώσουν το παράβολο το οποίο προβλέπει ο νόμος προκειμένου περί της ασκήσεως προσφυγής, ήτοι 9 ευρώ έκαστος (απόφαση 4645 / 2000).

9. Η απόφαση αυτή κοινοποιήθηκε στους προσφεύγοντες την 13-11-2001. Δυνάμει του Ν. 2944 / 2001, η εν λόγω εφετειακή απόφαση δεν ήταν αναιρεσίμη, επειδή η διαφορά αφορούσε ποσό κατώτερο των 5 870 ευρώ.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΝΟΜΟ

I. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΕΩΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6 § 1 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ

10. Οι προσφεύγοντες ισχυρίζονται ότι η διάρκεια της διαδικασίας δεν υπήρξε σύμφωνη προς την αρχή του «ευλόγου χρόνου», όπως προβλέπεται από το άρθρο 6 § 1 της Συμβάσεως, το οποίο ορίζει τα εξής :

«Παν πρόσωπο έχει δικαίωμα όπως η υπόθεσή του δικαστεί δικαίως και εντός λογικής προθεσμίας υπό (...) δικαστηρίου (...), το οποίο θα αποφασίσει (...) επί των αμφισβητήσεων επί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του αστικής φύσεως (...)»

A. Περί του παραδεκτού

1. Περί της τηρήσεως της εξαμήνου προθεσμίας

11. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει, κατ' αρχάς, ότι η προσφυγή είναι εκπρόθεσμη. Δηλώνει ότι εισήχθη την 10-07-2002, και ότι, επομένως, έχει παρέλθει χρονικό διάστημα άνω των έξι μηνών από της 13ης Νοεμβρίου 2001, ημερομηνία κατά την οποία η οριστική απόφαση του εθνικού δικαστηρίου κοινοποιήθηκε στους προσφεύγοντες.

12. Οι προσφεύγοντες αντικρούουν τη θέση αυτή και δηλώνουν ότι προσέφυγαν ενώπιον του Δικαστηρίου εντός της εξαμήνου προθεσμίας η οποία προβλέπεται από το άρθρο 35 § 1 της Συμβάσεως.

13. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι η ημερομηνία εισαγωγής της προσφυγής είναι εκείνη της πρώτης επιστολής του προσφεύγοντος, υπό την προϋπόθεση ότι ο προσφεύγων αναφέρει επαρκώς το θέμα της προσφυγής του. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι η παρούσα προσφυγή εισήχθη την 13-05-2002. Η ημερομηνία στην οποία αναφέρεται η Κυβέρνηση, είναι εκείνη κατά την οποία το Δικαστήριο παρέλαβε τον πλήρη φάκελο της δικογραφίας της σχετικής προς την προσφυγή (*Παπαγεωργίου κατά της Ελλάδος*, απόφαση από 22 Οκτωβρίου 1997, *Recueil des arrêts et décisions* 1997-VI, σελ. 2287, § 32). Ως εκ τούτου, η ένσταση την οποία προβάλλει η Κυβέρνηση, δεν δύναται να γίνει δεκτή.

2. Περί της εξαντλήσεως των εσωτερικών ενδίκων μέσων

14. Η Κυβέρνηση δηλώνει ότι οι προσφεύγοντες δεν εξήντησαν τα εσωτερικά ένδικα μέσα, επειδή η έφεση την οποία κατέθεσαν, δεν έγινε δεκτή για τυπικούς λόγους.

15. Οι προσφεύγοντες αντικρούουν τη θέση αυτή και δηλώνουν ότι το Διοικητικό Εφετείο έσφαλε όταν απέρριψε την έφεσή τους ως απαράδεκτη επειδή παρέλειψαν να καταβάλουν το παράβολο το οποίο προβλέπει ο νόμος

προκειμένου περί της ασκήσεως του εν λόγω ενδίκου μέσου. Εκτιμούν δε ότι, βάσει της οικείας νομοθεσίας, δεν υποχρεούνταν σε καταβολή παραβόλου, αφού από κοινού προσέφυγαν ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου.

16. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι ο κανόνας της εξαντλήσεως των εσωτερικών ενδίκων μέσων, ο οποίος διατυπώνεται στο άρθρο 35 § 1 της Συμβάσεως, βασίζεται στην προϋπόθεση ότι η εσωτερική έννομη τάξη παρέχει τη δυνατότητα πραγματικής και αποτελεσματικής προσφυγής όσον αφορά την επικαλούμενη παραβίαση (βλ., μεταξύ πολλών άλλων, *Erdoğdu κατά της Τουρκίας*, υπ' αριθ. 25723 / 94, § 33, 2000-VI). Ωστόσο, το Δικαστήριο έχει ήδη κρίνει ότι η ελληνική έννομη τάξη δεν παρείχε στους ενδιαφερόμενους τη δυνατότητα πραγματικής και αποτελεσματικής προσφυγής η οποία θα τους επέτρεπε να παραπνεθούν για τη διάρκεια μιας διαδικασίας (*Κόντη-Αρβανίτη κατά της Ελλάδος*, υπ' αριθ. 53401 / 99, §§ 29-30, 10 Απριλίου 2003).

17. Επομένως, εάν αληθεύει ότι δεν υφίσταται εξάντληση των εσωτερικών ενδίκων μέσων οσάκις προσφυγή απορρίπτεται ως απαράδεκτη για τυπικούς λόγους (βλ., μεταξύ πολλών άλλων, *Ben Salah, Adraqui και Dhaima κατά της Ισπανίας* (déc.), n° 45023 / 98, CEDH 2000-IV), το Δικαστήριο δεν θεωρεί ότι καλείται να αποφανθεί επί του ερωτήματος εάν οι προσφεύγοντες εγκύρως εξήντησαν τα εσωτερικά ένδικα μέσα, αφού, ούτως ή άλλως, η παράλειψη των προσφευγόντων ως προς την καταβολή του παραβόλου το οποίο προβλέπει ο νόμος προκειμένου περί της ασκήσεως της εφέσεώς τους, ουδεμία επιρροή άσκησε επί της διάρκειας της διαδικασίας. Άλλως ειπείν, λαμβανομένου υπ' όψη του γεγονότος ότι η προσφυγή δεν είχε ασκηθεί προκειμένου να διατυπωθούν παράπονα ως προς τη διάρκεια της διαδικασίας, η μη εκπλήρωση της εν λόγω διατυπώσεως από τους προσφεύγοντες δεν δύναται να προσαφθεί σε αυτούς στο πλαίσιο της παρούσης υποθέσεως. Αρμόζει, επομένως, να απορριφθεί η σχετική ένσταση.

18. Το Δικαστήριο διαπιστώνει, περαιτέρω, ότι η αιτίαση η οποία αφορά τη διάρκεια της διαδικασίας, δεν είναι προδήλως αβάσιμη κατά την έννοια του άρθρου 35 § 3 της Συμβάσεως. Το Δικαστήριο επισημαίνει, εξ άλλου, ότι δεν προσκρούει σε κανέναν άλλο λόγο απαραδέκτου. Επομένως, αρμόζει να γίνει δεκτή.

B. Ως προς την ουσία

1. Περίοδος η οποία πρέπει να ληφθεί υπ' όψη

19. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι η διαδικασία άρχισε την 07-06-1994, όταν οι προσφεύγοντες προσέφυγαν ενώπιον του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αθηνών, και έληξε την 13-11-2000, με την απόφαση 4645 / 2000 του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών. Επομένως, διήρκεσε έξι έτη, πέντε μήνες και έξι ημέρες για δύο βαθμούς δικαιοδοσίας.

2. Εύλογος χαρακτήρας της διάρκειας της διαδικασίας

20. Η Κυβέρνηση δηλώνει ότι η συμπεριφορά των διαδίκων, οι οποίοι ζήτησαν τρεις φορές την αναβολή της συζητήσεως ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου, συνέβαλε τα μέγιστα στην επιμήκυνση της διάρκειας της διαδικασίας αυτής. Η Κυβέρνηση καταλήγει ότι η συμπεριφορά των επιληφθέντων της υποθέσεως δικαστηρίων δεν επιδέχεται καμία κριτική.

21. Οι προσφεύγοντες δηλώνουν ότι η υπόθεσή τους δεν ήταν πολύπλοκη και ότι δεν συνέβαλαν στην επιμήκυνση της διαδικασίας. Ισχυρίζονται ότι το Διοικητικό Εφετείο ανέβαλε τη συζήτηση αυτεπαγγέλτως.

22. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι ο εύλογος χαρακτήρας της διάρκειας μιας διαδικασίας εκτιμάται αναλόγως των περιστάσεων της υποθέσεως και λαμβανομένων υπ' όψη των κριτηρίων, τα οποία έχουν διαμορφωθεί από τη νομολογία του Δικαστηρίου, και ειδικότερα της πολυπλοκότητας της υποθέσεως, της συμπεριφοράς των προσφευγόντων και

της συμπεριφοράς των αρμοδίων αρχών, ως και των συνεπειών της διαφοράς για τους ενδιαφερόμενους (βλ., μεταξύ πολλών άλλων, *Frydlender κατά της Γαλλίας* [GC], n° 30979 / 96, § 43, CEDH 2000-VII).

23. Το Δικαστήριο παρατηρεί ότι η υπόθεση δεν παρουσίαζε ιδιαίτερη δυσκολία. Πράγματι, οι διάδικοι ζήτησαν τρεις φορές την αναβολή της συζητήσεως ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου, όμως, το Δικαστήριο εκτιμά ότι οι αναβολές αυτές δεν καθυστέρησαν σημαντικά τη διαδικασία ενώπιον του δικαστηρίου αυτού. Επίσης, δεν δύναται το Δικαστήριο να δεχθεί ότι η συμπεριφορά των διαδίκων δύναται να απαλλάσσει τα επιληφθέντα διοικητικά δικαστήρια από την υποχρέωση να μεριμνούν για τη διεξαγωγή της δίκης εντός ευλόγου χρόνου. Πράγματι, εν αντιθέσει προς διαδικασία αστικής φύσεως, κατά την οποία έγκειται στους διαδίκους να αναπτύξουν πρωτοβουλία, το Δικαστήριο εκτιμά ότι η απρόσκοπτη διεξαγωγή διαδικασίας διοικητικής φύσεως ενώπιον των ελληνικών δικαστηρίων συνιστά ευθύνη κυρίως των επιληφθέντων δικαστηρίων τα οποία δεν εξαρτώνται από τη συμπεριφορά των ενδιαφερομένων προκειμένου να προωθήσουν τη διαδικασία.

24. Το Δικαστήριο δηλώνει εκ νέου ότι έγκειται στα Συμβαλλόμενα Κράτη να οργανώνουν το δικαστικό τους σύστημα εις τρόπον ώστε τα δικαστήριά τους να δύνανται να εγγυώνται σε κάθε πρόσωπο το δικαίωμα στην έκδοση οριστικής αποφάσεως επί των αμφισβητήσεων επί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του αστικής φύσεως εντός ευλόγου προθεσμίας (*Comingersoll S.A. κατά της Πορτογαλίας* [GC], n° 35382 / 97, § 27, CEDH 2000-IV). Ως εκ τούτου, δεν δύναται το Δικαστήριο να θεωρήσει «εύλογο» το συνολικό διαδραμόντα χρόνο στην παρούσα υπόθεση.

Επομένως, υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Συμβάσεως.

II. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΕΩΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6 § 1 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΔΙΚΑΙΟ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ

25. Οι προσφεύγοντες παραπονούνται, υπό το πρίσμα του άρθρου 6 § 1 της Συμβάσεως, ότι δεν έτυχαν δικαίας δίκης. Ειδικότερα, παραπονούνται ότι η εκδοθείσα πρωτόδικη απόφαση ήταν παράνομη και αυθαίρετη και ότι η επίλυση της διαφοράς δεν έλαβε χώρα στο πλαίσιο του σεβασμού των συμφερόντων τους αλλά σε εκείνο των συμφερόντων του αντιδίκου τους, ήτοι του Δημοσίου.

Περί του παραδεκτού

26. Ακόμα και αν οι προσφεύγοντες είχαν εγκύρωσ εξαπλήσει τα ένδικα μέσα τα οποία τους προσφέρει το εσωτερικό δίκαιο (βλ. παράγραφο 17 ανωτέρω), το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι, κατά το άρθρο 19 της Συμβάσεως, είναι αρμόδιο να διασφαλίζει την τήρηση των υποχρεώσεων οι οποίες απορρέουν από τη Σύμβαση για τα Συμβαλλόμενα Μέρη. Ειδικότερα, δεν είναι αρμόδιο να αποφαινεται επί σφαλμάτων, ουσιαστικών ή νομικών, στα οποία έχει δέχθην υποπέσει εσωτερικό δικαστήριο, ει μη μόνον και στο μέτρο που θα ήταν δυνατόν τα σφάλματα αυτά να έχουν θίξει τα δικαιώματα και τις ελευθερίες, την προάσπιση των οποίων εγγυάται η Σύμβαση (βλ., ειδικότερα, *García Ruiz κατά της Ισπανίας* [GC], n° 30544 / 96, § 28, CEDH 1999-I). Επίσης, κατ' αρχήν αρμόδιες να ερμηνεύουν και να εφαρμόζουν το εσωτερικό δίκαιο, είναι οι εθνικές αρχές, και ως επί το πλείστον τα δικαστήρια (βλ., μεταξύ πολλών άλλων, *Streletz, Kessler και Krenz κατά της Γερμανίας* [GC], n°s 34044 / 96, 35532 / 97 και 44801 / 98, § 49, CEDH 2001-II).

27. Ωστόσο, το Δικαστήριο δεν διαγιγνώσκει καμία ένδειξη αυθαιρεσίας ως προς τη διεξαγωγή της διαδικασίας, κατά την οποία τηρήθηκε η αρχή της αντιμωλίας των διαδίκων και οι προσφεύγοντες είχαν τη δυνατότητα να εκθέσουν το σύνολο των επιχειρημάτων τους προς υπεράσπιση της υποθέσεώς τους. Εν κατακλείδι, το Δικαστήριο εκτιμά ότι, ως προς το σύνολό της, η υπό εξέταση διαδικασία υπήρξε δίκαια, κατά την έννοια του άρθρου 6 § 1 της Συμβάσεως.

Επομένως, η προσφυγή είναι κατά το μέρος αυτό προδήλως αβάσιμη και πρέπει να απορριφθεί κατ' εφαρμογή του άρθρου 35 §§ 3 και 4 της Συμβάσεως.

III. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΕΩΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 1 ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟΥ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 1 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ

28. Οι προσφεύγοντες παραπονούνται επίσης ότι η απόρριψη του αιτήματός τους από τα επιληφθέντα δικαστήρια έθιξε το δικαίωμά τους στο σεβασμό της περιουσίας τους, όπως εγγυάται το άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου υπ' αριθ. 1.

Περί του παραδεκτού

29. Το Δικαστήριο εκτιμά ότι η δήθεν αξίωση των προσφευγόντων δεν δύναται να θεωρηθεί «περιουσία» κατά την έννοια του άρθρου 1 του Πρωτοκόλλου υπ' αριθ. 1, αφού ουδέποτε βεβαιώθηκε και εκκαθαρίσθηκε με τελεσίδικη δικαστική απόφαση. Αυτή είναι ωστόσο η προϋπόθεση ώστε μία απαίτηση να είναι βεβαία και απαιτητή, και, ως εκ τούτου, να προστατεύεται από το άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου υπ' αριθ. 1 (βλ., ειδικότερα, *Ελληνικά Διυλιστήρια Stran και Στρατής Ανδρεάδης κατά της Ελλάδος*, απόφαση από 9 Δεκεμβρίου 1994, série A, n° 301-B).

30. Ειδικότερα, το Δικαστήριο εκτιμά ότι, εφόσον η υπόθεσή τους εκκρεμούσε ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων, εκ της αγωγής τους δεν εγεννάτο, για τους προσφεύγοντες, κανένα δικαίωμα απαιτήσεως, αλλά μόνον το ενδεχόμενο αποκτήσεως παρόμοιας απαιτήσεως. Ως εκ τούτου, οι αποφάσεις με τις οποίες απερρίφθη το αίτημα των προσφευγόντων, δεν ήταν δυνατόν να έχουν ως αποτέλεσμα την αποστέρηση από αυτούς ενός αγαθού του οποίου ήταν κύριοι.

Επομένως, η προσφυγή είναι κατά το μέρος αυτό προδήλως αβάσιμη και πρέπει να απορριφθεί κατ' εφαρμογή του άρθρου 35 §§ 3 και 4 της Συμβάσεως.

IV. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ

31. Κατά το άρθρο 41 της Συμβάσεως,

«Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Συμβάσεως ή των Πρωτοκόλλων αυτής, και εάν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλομένου Μέρους δεν επιτρέπει ειμή την ατελή επανόρθωση των συνεπειών της παραβιάσεως αυτής, το Δικαστήριο χορηγεί, εν ανάγκη, στο αδικηθέν μέρος δικαία ικανοποίηση.»

A. Υλική ζημία και ηθική βλάβη

32. Οι προσφεύγοντες ζητούν 5 671 ευρώ έκαστος για την υλική ζημία την οποία, όπως ισχυρίζονται, υπέστησαν. Περαιτέρω, ζητούν 300 ευρώ έκαστος για ηθική βλάβη.

33. Η Κυβέρνηση εκτιμά ότι πρέπει το Δικαστήριο να απορρίψει το αίτημα περί της υλικής ζημίας. Θεωρεί, περαιτέρω, ότι η διαπίστωση παραβιάσεως θα αποτελούσε αυτή καθαυτή επαρκή επανόρθωση της ηθικής βλάβης.

34. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι η διαπίστωση παραβιάσεως της Συμβάσεως, στην οποία καταλήγει, είναι αποτέλεσμα αποκλειστικώς και μόνον παραβιάσεως του δικαιώματος των ενδιαφερομένων στην εκδίκαση της υποθέσεώς τους εντός «ευλόγου προθεσμίας». Υπό τις συνθήκες αυτές, δεν διακρίνει αιτιώδη σύνδεσμο ανάμεσα στη διαπιστωθείσα παραβίαση και σε τυχόν υλική ζημία την οποία οι προσφεύγοντες θα είχαν υποστεί. Πρέπει, επομένως, να απορριφθούν οι αξιώσεις τους κατά το μέρος αυτό (*Appietto κατά της Γαλλίας*, n° 56927/00, § 21, 25 Φεβρουαρίου 2003).

35. Όσον αφορά την ηθική βλάβη, το Δικαστήριο δεν θα ηδύνατο να καταφύγει σε υποθέσεις όσον αφορά τα συμπεράσματα στα οποία το Διοικητικό Εφετείο Αθηνών θα είχε καταλήξει εάν οι προσφεύγοντες δεν είχαν παραλείψει να καταβάλουν το παράβολο το οποίο προβλέπει ο νόμος προκειμένου περί της ασκήσεως της εφέσεώς τους (βλ. παράγραφο 8 ανωτέρω). Εν τούτοις, εκτιμά ότι η παράλειψη αυτή εκ μέρους των προσφευγόντων κατά το στάδιο της εφέσεως αφείρεσε από τη διαφορά κάθε συνέπεια την οποία θα ήταν δυνατό να έχει για τους προσφεύγοντες. Υπό τις συνθήκες αυτές, το Δικαστήριο κρίνει ότι η ηθική βλάβη επανορθώνεται επαρκώς με τη διαπίστωση παραβιάσεως της Συμβάσεως, στην οποία καταλήγει.

B. Έξοδα και δικαστική δαπάνη

36. Οι προσφεύγοντες ζητούν επίσης 400 ευρώ έκαστος για έξοδα και δικαστική δαπάνη που πραγματοποίησαν ενώπιον των εσωτερικών δικαστηρίων και του Δικαστηρίου. Δεν προσκομίζουν κάποιο τιμολόγιο, ούτε απόδειξη δικηγορικής αμοιβής.

37. Η Κυβέρνηση δηλώνει ότι αρμόζει να απορριφθεί το αίτημα αυτό, διότι οι προσφεύγοντες δεν εκπροσωπήθηκαν από δικηγόρο ενώπιον του Δικαστηρίου. Επίσης, σημειώνει ότι το αιτούμενο ποσό δεν βασίζεται σε κανένα παραστατικό.

38. Κατά την πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, η επιδίκαση εξόδων και δικαστικής δαπάνης, κατά το άρθρο 41, προϋποθέτει ότι τα ποσά αποδεικνύονται αληθή, αναγκαία και, επιπλέον, εύλογα (*Ιατρίδης κατά της Ελλάδος* (δικαία ικανοποίηση) [GC], n° 31107/96, § 54, CEDH 2000-XI).

39. Όσον αφορά τα έξοδα και τη δικαστική δαπάνη που πραγματοποιήθηκαν στην Ελλάδα, το Δικαστήριο έχει ήδη κρίνει ότι η μεγάλη διάρκεια διαδικασίας ηδύνατο να συνεπάγεται αύξηση των εξόδων και της δικαστικής δαπάνης του προσφεύγοντος ενώπιον των εσωτερικών δικαστηρίων και ότι αρμόζει επομένως να ληφθούν υπόψη (βλ., μεταξύ

άλλων, *Caruano κατά της Ιταλίας*, απόφαση από 25 Ιουνίου 1987, série A n° 119-A, σελ. 15, § 37). Εν τούτοις, στην παρούσα υπόθεση, το Δικαστήριο σημειώνει ότι οι προσφεύγοντες δεν προσκομίζουν κάποιο τιμολόγιο όσον αφορά τα έξοδα τα οποία πραγματοποιήθηκαν ενώπιον των επιληφθέντων της υποθέσεως δικαστηρίων. Πρέπει, επομένως, να απορριφθούν οι αξιώσεις τους κατά το μέρος αυτό. Όσον αφορά τα έξοδα τα οποία πραγματοποιήθηκαν ενώπιόν του, το Δικαστήριο παρατηρεί ότι οι αξιώσεις των προσφευγόντων, οι οποίοι δεν εκπροσωπήθηκαν από δικηγόρο, δεν εκτίθενται αναλυτικώς, ούτε συνοδεύονται από τα αναγκαία δικαιολογητικά. Εν τούτοις, είναι γεγονός ότι για τους σκοπούς της προετοιμασίας της παρούσης υποθέσεως, υποχρεώθηκαν οι προσφεύγοντες να πραγματοποιήσουν ορισμένα έξοδα (*Dikme κατά της Τουρκίας*, n° 20869/92, § 126, CEDH 2000-VIII). Ως εκ τούτου, αποφαινόμενο κατά δικαία κρίση, το Δικαστήριο επιδικάζει από κοινού στους προσφεύγοντες 300 ευρώ για έξοδα και δικαστική δαπάνη όσον αφορά την ενώπιόν του ακολουθηθείσα διαδικασία.

Γ. Τόκοι υπερημερίας

40. Το Δικαστήριο κρίνει ότι αρμόζει να υπολογισθούν οι τόκοι υπερημερίας βάσει του επιτοκίου της διευκολύνσεως οριακού δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τραπέζης, προσαυξανόμενου κατά τρεις ποσοστιαίες μονάδες.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ, ΟΜΟΦΩΝΩΣ,

1. *Κάνει δεκτή* την προσφυγή ως προς την αιτίαση περί της υπερβολικής διάρκειας της διαδικασίας και την απορρίπτει ως απαράδεκτη κατά τα λοιπά.
2. *Κρίνει* ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Συμβάσεως.
3. *Κρίνει* ότι η διαπίστωση παραβιάσεως αποτελεί αυτή καθαυτή

επαρκή επανόρθωση της ηθικής βλάβης την οποία υπέστησαν οι προσφεύγοντες.

3. *Κρίνει* ότι

α) το εναγόμενο Κράτος υποχρεούται να καταβάλει από κοινού στους προσφεύγοντες, εντός τριών μηνών από της ημερομηνίας κατά την οποία η απόφαση θα καταστεί οριστική συμφώνως προς το άρθρο 44 § 2 της Συμβάσεως, 300 ευρώ (τριακόσια ευρώ) για έξοδα και δικαστική δαπάνη, ως και οιοδήποτε ποσό ήθελε οφείλεται ως φόρος,

β) από της εκπνοής της προθεσμίας αυτής και μέχρι της καταβολής του, το ποσό αυτό θα προσαυξάνεται με απλό τόκο ίσο προς το ισχύον κατ' αυτό το χρονικό διάστημα επιτόκιο της διευκολύνσεως οριακού δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τραπέζης, προσαυξανόμενο κατά τρεις ποσοστιαίες μονάδες.

5. *Απορρίπτει* το αίτημα περί δικαίας ικανοποιήσεως κατά τα λοιπά.

Συντάχθηκε στη Γαλλική γλώσσα, εν συνεχεία κοινοποιήθηκε εγγράφως την 23-09-2004 κατ' εφαρμογή του άρθρου 77 §§ 2 και 3 του Κανονισμού.

[υπογραφή]

/ Søren NIELSEN /

Γραμματέας

[υπογραφή]

/ Peer LORENZEN /

Πρόεδρος

Κατάλογος προσφευγόντων

1. È Ě
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.

- 7.
- 8.
- 9.
- 10.
- 11.
- 12.
- 13.
- 14.
- 15.
- 16.
- 17.
- 18.
- 19.
- 20.
- 21.
- 22.
- 23.
- 24.
- 25.
- 26.
- 27.
- 28.
- 29.
- 30.
- 31.
- 32.
- 33.
- 34.
- 35.

- 36.
- 37.
- 38.
- 39.
- 40.
- 41.
- 42.
- 43.
- 44.
- 45.
- 46.
- 47.
- 48.
- 49.
- 50.

Ακριβής μετάφραση από το συνημμένο υπηρεσιακό έγγραφο στη Γαλλική γλώσσα.

Η ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΡΙΑ

ΜΑΡΙΑ Π. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ